2. Mathematics and Music. *Simplifying Theory*. URL: https://www.simplifyingtheory.com/math-in-music/
3. Mathematics & Music. *American Mathematical Society*. URL: http://www.ams.org/publicoutreach/math-and-music
4. Проект «Музика і математика в числах». *Особистий блог.* URL: https://mathandmus.blogspot.com/2017/02/blog-post.html

Сергій Волянський

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В БЕЛЬГІЇ

Французька мова представляє надзвичайно цікавий матеріал для лінгвістичного дослідження: немає іншої мови у світі, яка брала б участь у такому різноманітті мовних ситуацій. Варто зазначити, що сьогодні нараховується близько 50 країн, де французька активно й повноцінно використовується поряд з іншими мовними національними утвореннями. Соціально-територіальна варіантність сучасної французької літературної мови проявляється в трьох національних різновидах – швейцарському, канадському й бельгійському, кожен із яких став об’єктом наукового пошуку мовознавців. Однак на сьогодні недостатньо вивченою є проблема особливостей розвитку бельгійського варіанта французької мови, що зумовило актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить, що питання специфіки функціонування французької мови на території Бельгії досліджували такі науковці, як В. Гак, О. Сухий, К. Делькур, Дж. Клінкенберг, М. Франкар.

Мета статті – з’ясувати особливості становлення й розвитку французької мови в Бельгії.

Здавна на території Бельгії жило плем’я белгів, що зазнало примусової асиміляції з племенами франків, тому в ранньому середньовіччі ці землі належали франкській державі, офіційними мовами якої вважалися латинська й давньофранцузька. У 843 році бельгійські терени були поділені на дві частини – західну, яка ввійшла до Франції, та східну, яка стала частиною Лотарингії. Пізніше вони стали територією Нідерландів, населення яких складалося з нащадків германців і галло-римлян, що згодом стали називатися фламандцями й валлонами [2, с. 18]. Уже в ті часи почала утворюватися мовна межа, яка розділяла нідерландськомовне та французькомовне населення, і протягом багатьох століть нідерландські провінції залишалися двомовними: нідерландська мова здебільшого використовувалася в діловодстві й сфері торгівлі, а французька – у галузі культури й науки [6, с. 84].

За ці території боролися Франція та Англія, вони були захоплені Австрією, Іспанією, аж поки в 1814–1815 роках разом із Голландією

ввійшли до Об'єднаного Королівства Нідерландів. Валлонці були незадоволені таким об'єднанням, оскільки побоювалося зростаючого впливу нідерландської мови. Це стало причиною Бельгійської революції в 1830 році, унаслідок якої Бельгія стала незалежною державою [3, с. 35–38]. Французька мова набула статусу національної, почалася активна франкізація бельгійців. Це викликало значну опозицію у Фландрії, представники якої хотіли змусити валлонську буржуазію визнати фламандську культуру й мову, і з 1873 року другою офіційною мовою тут стала нідерландська, хоча її вживання було все ще обмежене, а закон від 1878 року затвердив необов'язкове використання нідерландської державними службовцями в північних провінціях Бельгії [3, с. 42].

Перед країною постала можливість піти шляхом розвитку «суцільної індивідуальної двомовності», при цьому фламандці засвоювали б французьку мову, а валлони – нідерландську. Але через загострення національно-мовних суперечок і небажання франкофонів вивчати менш престижну нідерландську мову це виявилося неможливим, проте мовна рівність згодом була все-таки досягнута внаслідок низки державних законів 1920–1930 рр. У результаті нідерландська стала мовою влади, освіти в північних провінціях Східної і Західної Фландрії, Антверпена, Лімбурга й Брабанта. Французька залишилася офіційною мовою у Валлонії, столиця Брюссель стала офіційно двомовною на території Фландрії, однак фактично більша частина мешканців столиці (80–85 %) французькомовні.

У 1963 році Бельгія була поділена мовними кордонами на три лінгвістичні зони, які стали також політичними: 1) нідерландськомовну Фландрію (57,8 % населення); 2) французькомовну Валлонію (32,6 % населення), де на територіях, розташованих поряд з Німеччиною, говорять німецькою (після Другої світової війни вона отримала статус державної мови); 3) двомовний столичний округ Брюсселя (9,6 %) [6, с. 318].

У кожній зоні функціонують різні регіональні говірки. У Фландрії це германські діалекти, об'єднані загальною назвою «фламандський діалект»: *1e flamand occidental, le groupe flamand oriental brabançon, le limbourgeois*. На сході та південному сході Валлонії використовуються інші германські діалекти: *francique ripuaire, francique mosellan*. Там само існують чотири романських діалекти: валлонський (*1e wallon*), пікардський (*1e picard*), лотарингський (*1e lorrain*), який у Бельгії називають «*gaumais*», шампанський (*1e champenois*) [4, с. 8]. У свою чергу валлонський діалект поділяється на *1e wallon occidental* (Toumai, Mons, Charleroi), *le wallon central* (au sud de Bruxelles, le Brabant wallon, la province de Namur), *le wallon oriental* (Liège), *le wallon méridional* (Les Ardennes, le Luxembourg belge, la Gaume) [5, с. 160].

У сучасній французькомовній Бельгії функціонують два основних різновиди французької мови: місцевий варіант французької літературної

мови й «офранцужений» валлонський діалект [1, с. 49], які знаходяться в стані диглосії: у публічній сфері використовується тільки бельгійсько-французька, а діалект – у побутовому спілкуванні між людьми старшого покоління [5, с. 5]. Незважаючи на існування з XVI ст. валлонської літератури, ця говірка використовується переважно в усній формі, і її писемне поширення досить обмежене [6, с. 322]. Згідно з дослідженнями М. Франкара [там само, с. 321], французько-валлонські білінгви складають від 37 до 65 %. Зауважимо також, що на півночі Бельгії, на захід від міста Монс у колишньому шахтарському регіоні Боринаж функціонує пікардське патуа – *1e borain.*

Столиця Бельгії розташована на території Фландрії, де лише в XIII ст. з'явилися перші ознаки романської присутності, оскільки саме в цей час почалася міграція валлонських робітників-будівельників. У середньовіччі адміністративною мовою Брюсселя стала фламандська, яка змінила латинську. Поширення французької мови почалося з приходом до влади іспанців. У часи австрійського, а потім французького панування фламандська мова використовувалася менше, однак після 1830 року французька стала більш популярною серед брюссельських фламандців, оскільки забезпечувала їм соціальний успіх [3].

Наразі «офранцуження» Брюсселя прогресує, але економічне й політичне значення Фландрії забезпечує офіційне використання нідерландської в адміністративній сфері (57 % нідерландськомовних на всій території Бельгії), що дає офіційний статус двомовного Брюсселя (загальна кількість французькомовного населення Бельгії складає 40 %). Варто згадати існування жаргону *le marollien,* який з'явився в робітничому кварталі Брюсселя в результаті змішування брабантського патуа з французькою мовою [5, с. 78].

Сьогодні захистом і пропагандою бельгійського варіанта французької літературної мови займається відділ культури Французької Общини, яка опирається на три організації, розташовані в Брюсселі: 1) Вищу Раду французької мови (*Le Conseil supérieur de la langue française*) (1985 р.), яка проводить консультації міністрів з питань використання й поширення французької мови; 2) Управління французької мови (*Le Service de la langue française*) (1985 р.), яке координує дії адміністрацій, приватних і публічних організацій, що займаються проблемами поширення й пропаганди мови; здійснює дослідження в галузі термінології й неологізмів; співпрацює з лінгвістичними організаціями Франції й Квебеку; 3) Наглядову комісію з законодавства про французьку мову (*La Commission de surveillance de la législation sur la langue française*) (1990 р.). Вона має стежити за виконанням законів, декретів і приписів про використання мов у Французькій Общині; розглядати скарги й уносити пропозиції з усунення порушень мовного законодавства [7, с. 6].

Отже, французька мова Бельгії є національним варіантом французької

літературної мови, оскільки виконує різні функції, властиві самостійній національній мові, і характеризується наявністю власних діалектів. Вона зазнала значного впливу нідерландської мови й розвивалася в суперництві з нею. Сьогодні функціонують два основних різновиди французької мови: місцевий варіант французької літературної мови й «офранцужений» валлонський діалект, які регулюються й захищаються державними мовними законами.

Список використаних джерел

1. Гак В. Г. Введение во французскую филологию. М.: Просвещение, 1986. 184 с.
2. Країнознавство: країни пострадянського простору, Європи і Північної Америки: навч. посіб. / М. С. Дорошко, Р. А. Кривонос, В. П. Крижанівський, Н. Ф. Сербіна. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 335 с.
3. Сухий О. М. Історія Бельгії: навч. посіб. Львів, 2005. 260 с.
4. Delcourt C. Dictionnaire du français de Belgique, V. 1. Bruxelles, 1998–1999.
5. Le français en Belgique. Une langue, une communauté / Sous la dir. de D. Blampain, J.-M. Klinkenberg, A. Goose, M. Wilmet, Duculot. Louvain-la-Neuve, 1997. 530 p.
6. Francard M. Entre Romania er Germania: La Belgique francophone. *Le français dans l'espace francophone*. T. I, 1996. P. 317–336.
7. Klinkenberg J.-M. Une langue, une communauté. *Wallonie – Bruxelles*, № 53, 1995. P. 3–6.

Ростислава Ворова

СУТНІСТЬ ФУНКЦІОНАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Ідея функціонально-комунікативного підходу до навчання мови, на думку багатьох дослідників (М. С. Вашуленко, І. П. Ґудзик, Т. О. Ладиженська, М. Р. Львов, А. К. Маркова, В. Я. Мельничайко, Л. М. Паламар та ін.), покликана стати стрижневою у мовній освіті, і передусім у початковому навчанні рідної мови. М. С. Вашуленко зазначає, що такий підхід дасть змогу учням не лише оволодівати окремими знаннями, а й засвоювати емоційно-виражальні можливості мовлення, навчитися коректно й доцільно вживати відомі їм лексичні та граматичні засоби мови у висловлюваннях різного типу. Шкільна граматика на відміну від традиційної, покликана стати функціональною, що сприятиме усвідомленню ролі виучуваних мовних явищ і засобів у досягненні